

Моральні норми саме і виражають волю і необхідність людської діяльності, взяті в їх сукупності.

Якщо нормативна основа моралі не заложена в людину, то і конкретні, змістовні норми втрачають моральне обґрунтування. Якщо людина не вірить в те, що потрібно робити добро, бути справедливим, бути вірним тощо, то і такі норми як "не бреш", "працюй", "поважай чужу працю", "люби Батьківщину", "зберігай природу", залишаються пустими промовами.

Гуманізація не може повністю розв'язати задачі формування духовних цінностей особистості в історичному розумінні без гуманітаризації освіти. Гуманітаризація освіти значить, з одного боку, зміну змісту навчальних предметів, направлену на гуманістичне осмислення результатів людської діяльності в минулому і сьогоденному. З іншого боку гуманітаризація освіти означає перегрупування предметів що вивчаються, в бік соціально-гуманітарний. Посилення вивчення мов, естетики, мистецтва, правознавства, країнознавства, культури і релігії допоможе вирішити проблему виховання духовно багатой особистості.

Г.П. Половина, О.В. Берлінська

Гуманізація навчального процесу

Найбільший внесок у гуманізацію суспільства вносять сім'я і школа. Але об'єктивні причини призвели до того, що весь тягар цієї вкрай необхідної для суспільства роботи, перекладено на школу. Бо що б не було зроблено сім'єю в питанні виховання любові до людини, воно тут же закреслюється аргументами з фільмів, що демонструються по телебаченню, де пропагуються не любов та сила розуму, а насильство, грубість, брутальність.

Суспільство, яке не дбає про виховання, заповнивши телекрани фільмами, де людина, як мурашка, де життя її нічого не варте, теж перекреслює роботу школи в питанні виховання гуманізму. Але школа спідкується з дитиною кожного робочого дня по 6-8 годин на добу і це слід якомога повніше використовувати.

Гуманізація навчально-виховного процесу в школі може здійснюватись через гуманізацію змісту навчальної роботи, через використання різних форм, методів, підходів щодо проведення цієї роботи.

Говорячи про форми організації навчально-виховного процесу, слід зупинитись на впровадженні в останні роки модульного методу навчання. Оскільки з позитивних рис якого є метод "занурення" дітей та вчителя в дану дисциплі-

ну. Бо замість проведення декількох уроків по 45 хвилин кожний, проводиться декілька модулів даної дисципліни в один день. Це дає змогу вчителю, здійснивши диференційований підхід, врахувати індивідуальні особливості кожного учня, здійснити більш повно розкриваюче навчання, збільшити можливості спілкування вчитель-учень, учень-учень.

Окремо слід зупинитись на можливостях гуманізації, які несуть на собі творчі роботи учнів, що виконуються в ліцєях та гімназіях всіма школярами та окремими учнями в звичайній школі.

Як показує досвід вчителів Центрально-Міського ліцєю, саме творчі роботи, а не просто роботи реферативного плану або створення пристроїв за готовими схемами, дають гарні результати.

Бо лише при розв'язанні творчих завдань відбувається акт творчості, знаходиться новий шлях розв'язання проблеми або створюється учнем щось нове. Виконуючи творчу роботу, учень набуває таких вмінь, як спостережливість, співставлення, аналізування, комбінування, знаходження причинно-наслідкових зв'язків та інше.

Прикладом тем творчих робіт, які своїм змістом спрямовують гуманізацію навчально-виховного процесу, є теми з механіки, молекулярної, атомної та ядерної фізики, електромагнетизму. Тут є великі можливості показати, як одні і ті ж досягнення людства використовуються для блага людини і проти людства.

В творчих роботах ліцєїстів не тільки розрахунки траєкторій польотів штучних супутників, енергетичних балансів ядерних та термоядерних реакцій, але обов'язково показ того, як людство може використати все це для свого блага. А тому в багатьох роботах є цікаві, інколи фантастичні проекти, наприклад, створення запуску та утримання над певною точкою Землі невеличкого штучного Сонця. А можливості лазера та голографії використовувати не тільки в хірургії, але і в терапії. Явище надпровідності при високих температурах вони радять використовувати для створення такого транспорту, де пасажир не відчуватиме ні тряски, ні шуму, а повний комфорт.

В роботі про рентгенівські лазери проводиться паралель між лазером, що працює лише після ядерного вибуху, робота якого зводиться до короткочасного, руйнівного опромінення та керованого лазера на вільних електронах, який може бути використаний для блага людства. Бо такий рентгенівський лазер - самий гуманний хірург, тому, що імпульси його випромінювання настільки потужні, що буквально "здувають" поверхні клітини, не ушкоджуючи нижні шари при операції.

Важливим моментом здійснення гуманізації є підготовка до захисту і сам захист творчих робіт на уроках свята знань, учнівських конференціях та конкурсах.

При захисті своєї роботи учень зможе викликати дискусію, ряд запитань у однокласників, вчитеметься відстоювати свою думку, вести діалог. Саме тут вчаться вислуховувати думку опонента, викликати повагу до себе, поважаючи думку іншого, вчаться переконувати всіх у своїй правоті.

Таким чином, творчі роботи мають величезні можливості для виховання загальнолюдських якостей в учнів. Це здійснюється вдалим вибором тем, які хвилюють людство, де є наукові досягнення, але ще є невирішені проблеми, а також організацією самого навчально-виховного процесу.

Л.В. Дряпіка

Про гуманізацію навчання фізиці

Основна мета всіх педагогів - це формування людини з новим мисленням, з досить великим рівнем свідомості, що відчуває себе особистістю з притаманними тільки їй індивідуальними особливостями й що одночасово бачить себе членом суспільства, представником людства, що розуміє взаємозв'язки між природою, людьми, суспільством. Саме тому і необхідна гуманізація учбово-виховного процесу в школі.

Гуманізація навчання в ліцеї здійснюється в декількох напрямках. Наприклад, через духовний розвиток дитини.

Здійснюючи гуманізацію та гуманітаризацію учбово-виховного процесу на уроках фізики, слід звернути увагу на наступні питання:

- 1) гуманістична сутність фізичної науки. Тобто весь час доводити учням, що всі наукові відкриття використовуються на благо людини, тобто мають прикладне значення.
- 2) відповідність моральних вчинків вченого гуманістичним ідеалам людства. Це питання ставить великі вимоги до доповіді вчителя, що розкриває перед учнями уявлення не тільки про значення наукового вкладу вченого, але й його сутність як людини. Його моральне обличчя.
- 3) радість пізнання світу, як головний мотив наукової діяльності людини. Тобто одна з головних задач духовного розвитку - це викорінення у учнів споживачького відношення до справи, якій служиш. Велику допомогу вчителю в цьому відношенні можуть надати приклади з життя вчених.

